De aanbodzijde van de sportmarkt op lokaal niveau:
Eigenheid, gelijkenissen en interorganisationele verhoudingen

Steven Vos[1,2] en Jeroen Scheerder[1]

m.m.v. Diane Breesch[3], Stefan Késenne[1,4], Wim Lagae[1,5], Jo Van Hoecke[6] en Bart Vanreusel[1]

[1] K.U.Leuven, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement
[2] Steunpunt Cultuur, Jeugd & Sport
[3] Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Accountancy, Auditing & Bedrijfsfinanciering
[4] Universiteit Antwerpen, Departement Algemene Economie
[5] Lessius Hogeschool, Departement Handelswetenschappen
[6] Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Sportbeleid & Management

Studiedag SPORT
Brussel, 10 mei 2011

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Doelstelling

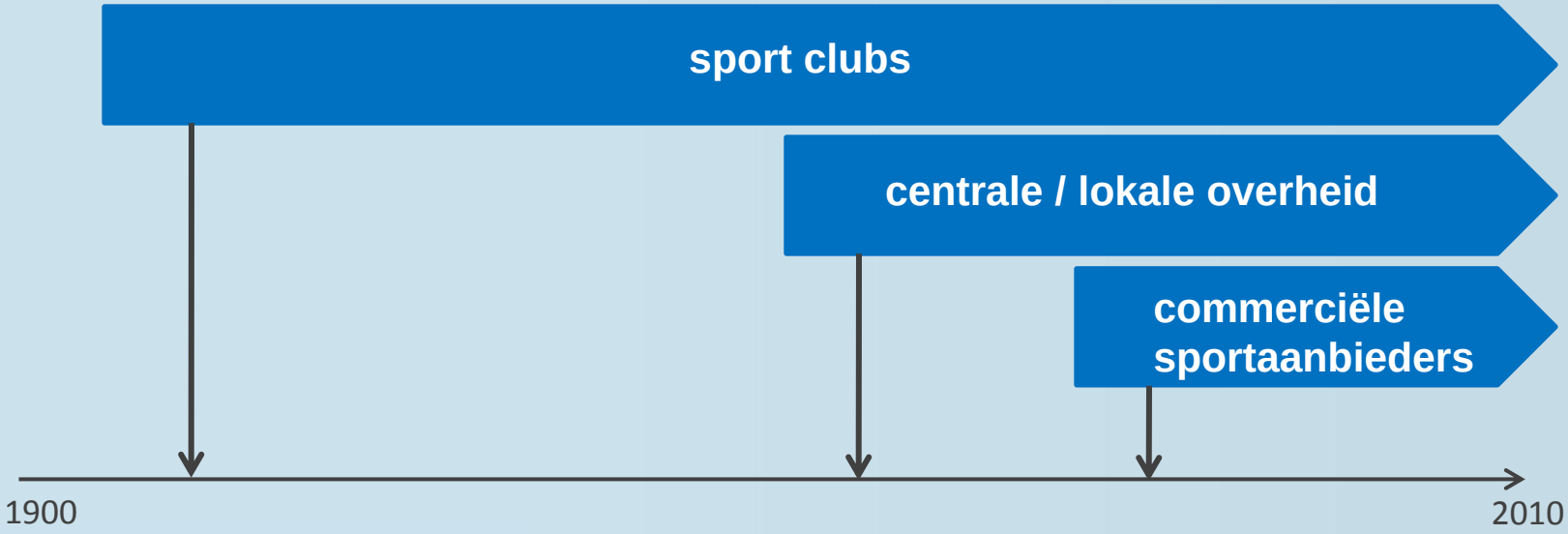
- Ontwikkeling van het sportaanbod
- Tijdstrends
- Gelijkenissen en verschillen
- Interorganisationele verhoudingen
- Tot slot

Presentatie gebaseerd op:

Vos, S. & Scheerder, J., m.m.v. Breesch, D., Késenne, S., Lagae, W., Van Hoecke, J. & Vanreusel, B. (2011). De aanbodzijde van de sportmarkt op lokaal niveau. In: R. Philippaerts (Ed.). *Sport voor Allen. Strategieën voor laagdrempelig bewegen en sporten in Vlaanderen*. (pp. 31-67). Leuven: Acco.

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Ontwikkeling van het sportaanbod

vb. traditionele voetbalclub, atletiekclub, etc.

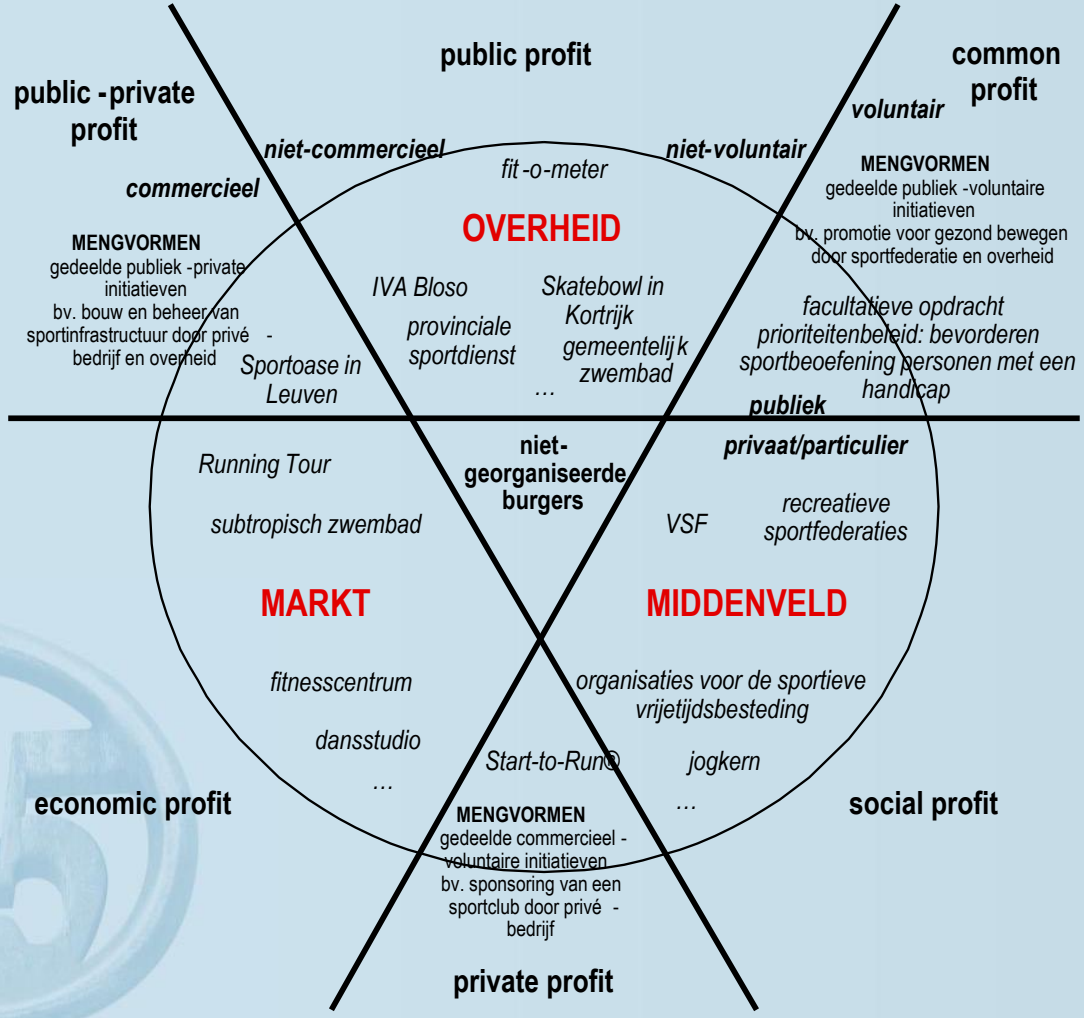
jaren '70
Sport voor Allen-campagnes

vb. fitnesscentra, squashcentra, etc.

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Ontwikkeling van het sportaanbod

Overheid, middenveld & markt

Bron: Scheerder (2007) – 'Profitsectorenmodel binnen de welvaartssamenleving'

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Ontwikkeling van het sportaanbod

Kenmerken van sportclubs, fitnesscentra en gemeentelijke sportdiensten in Vlaanderen

	sportclubs	fitnesscentra	gemeentelijke sportdiensten
aantal	23 900	510	308
eigenaarschap	privaat	privaat	publiek
profit-oriëntatie	social profit	economic profit	public profit
basisprincipe	solidariteit, engagement	vraag en aanbod, productie en consumptie	herverdeling, collectiviteit, solidariteit, marktcorrectie
rol	aanbieder	aanbieder	aanbieder + regisseur
inkomsten	lidgelden, subsidies, geldacties, sponsoring	klanten (abonnementen)	publieke middelen
human resources	vrijwilligers	betaalde krachten (werknemers + zelfstandigen)	betaalde krachten + vrijwilligers

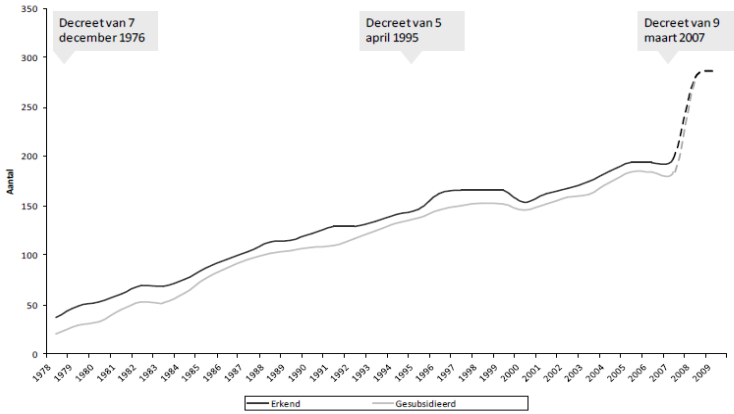
Bronnen: Scheerder (2004, 2007), Scheerder & Vos (2010a), Scheerder & Vos (2010b), Vos & Scheerder (2010)

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Trends

overheid – gemeentelijke sportdiensten

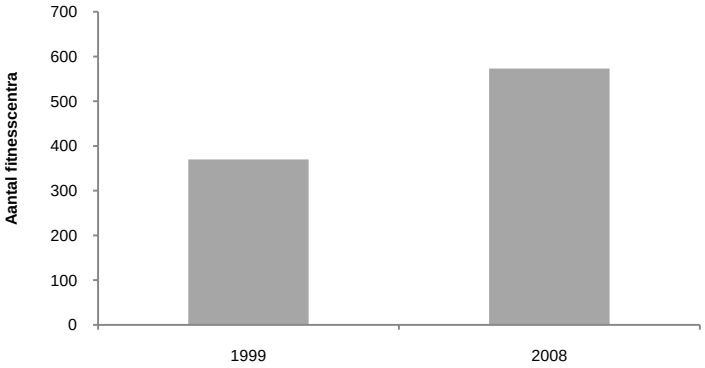
Evolutie van het aantal erkende en gesubsidieerde gemeentebesturen in het kader van 'het' lokale sportdecreet, 1978-2009[23,24]

Bronnen: Scheerder & Vos (2009a, 2009b)

markt - fitnesscentra

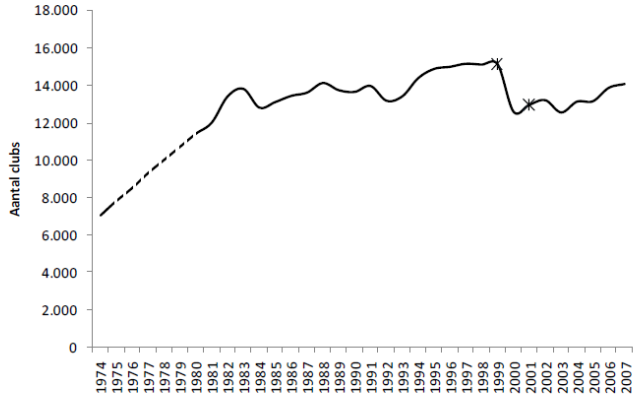
Evolutie van het aantal fitnesscentra 1999-2009

Bronnen: Vos & Scheerder (2011)

middenveld - sportclubs

Evolutie van het aantal sportclubs in Vlaanderen aangesloten bij erkende/gesubsidieerde sportfederaties, 1974-2007

Bronnen: Bloso/Afdeling Subsidiëring, Scheerder (2004), Van Meerbeek (1977)

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Trends

Evolutie van het aantal sportclubs, fitnesscentra en gemeentelijke sportdiensten tussen 1999 en 2008

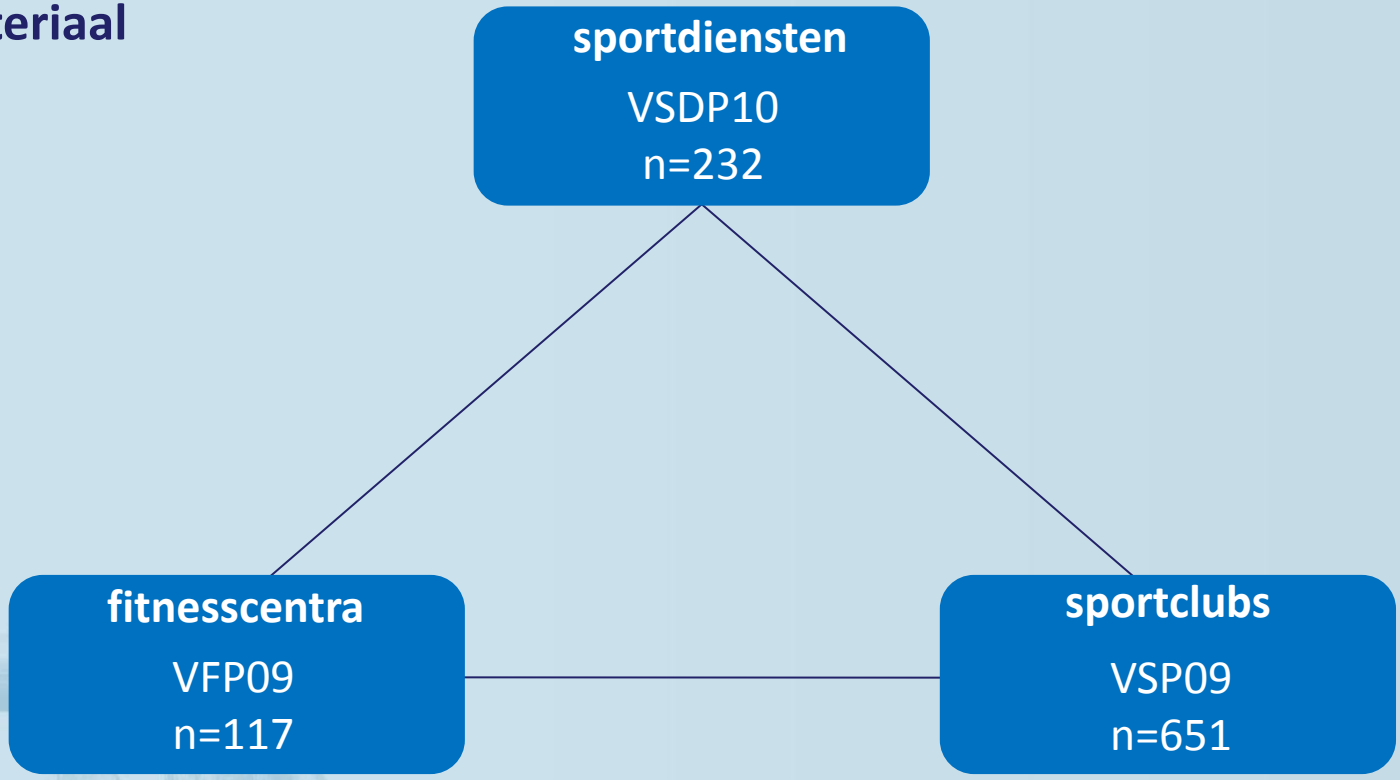
	evolutie
sportclubs	-8,2%
fitnesscentra	+54,9%
gemeentelijke sportdiensten	+98,1%

Bron: Scheerder & Vanreusel (2009)

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Gelijkenissen en verschillen

Basismateriaal

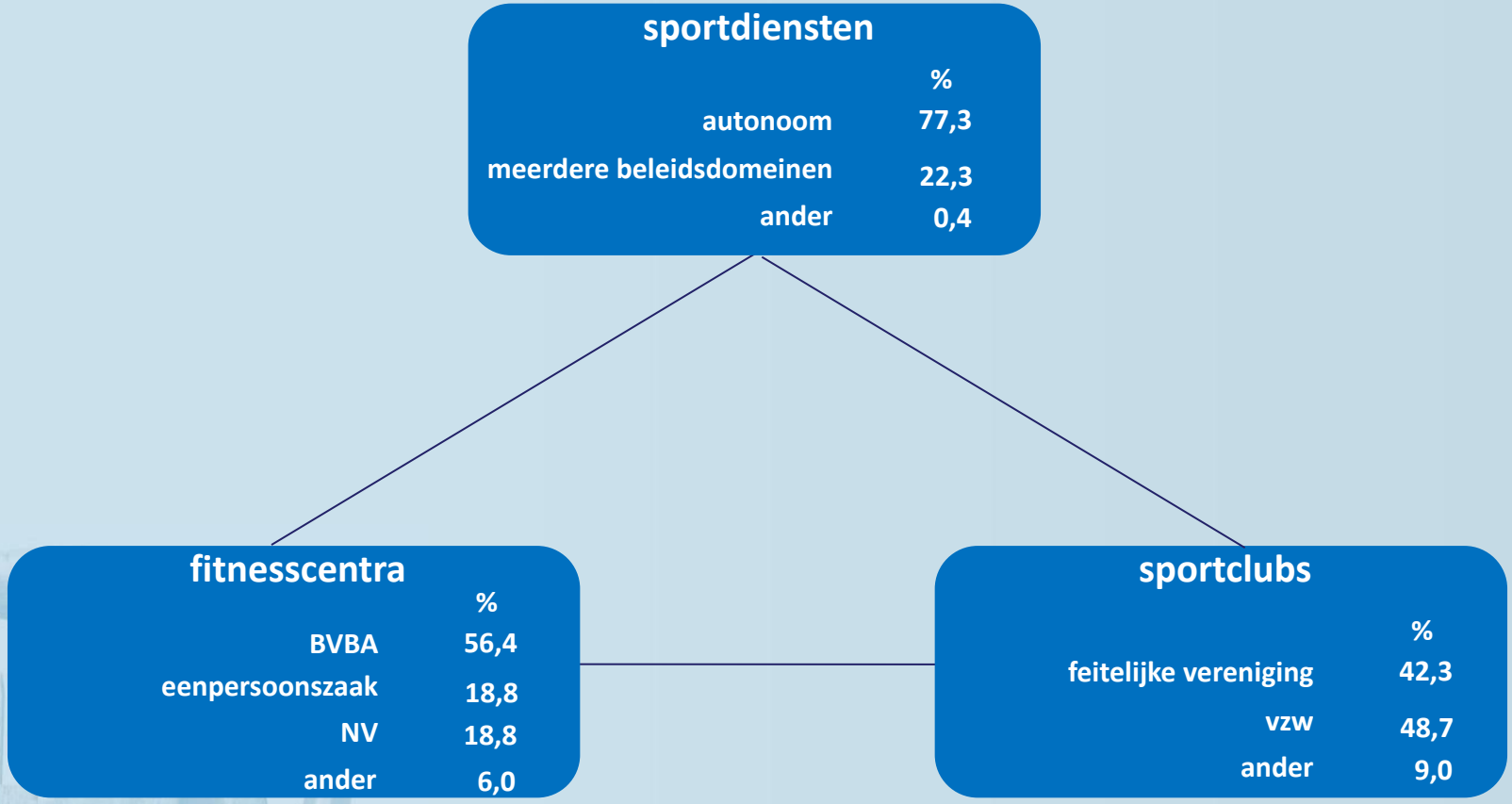
VSDP10 = Vlaamse SportDienst Panel 2010 (Scheerder & Vos, 2011)
VFP09 = Vlaamse Fitness Panel 2009 (Scheerder & Vos, 2010b)
VSP09 = Vlaamse Sportclub Panel 2009 (Scheerder & Vos, 2010a)

www.faber.kuleuven.be/BMS

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Gelijkenissen en verschillen

Organisatievorm

Bronnen: Scheerder & Vos (2010a, 2010b, 2011)

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Gelijkenissen en verschillen

Organisatiegrootte (ledenaantal)

sportdiensten

niet beschikbaar

fitnesscentra

	%
klein (≤500 klanten)	44,3
middelgroot (500-1500 klanten)	46,9
groot (> 1500 klanten)	8,7

sportclubs

	%
klein (≤60 leden)	52,5
middelgroot (61-200 leden)	30,1
groot (> 200 leden)	17,4

Bronnen: Scheerder & Vos (2010a, 2010b)

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Gelijkenissen en verschillen

Human resources

sportdiensten

	aantal	per 100 000 inwoners
aanbieders	308	5,0
betaalde medewerkers	4 189	68,0

fitnesscentra

	aantal	per 100 000 inwoners
aanbieders	510	8,3
betaalde medewerkers	3 085	50,1

sportclubs

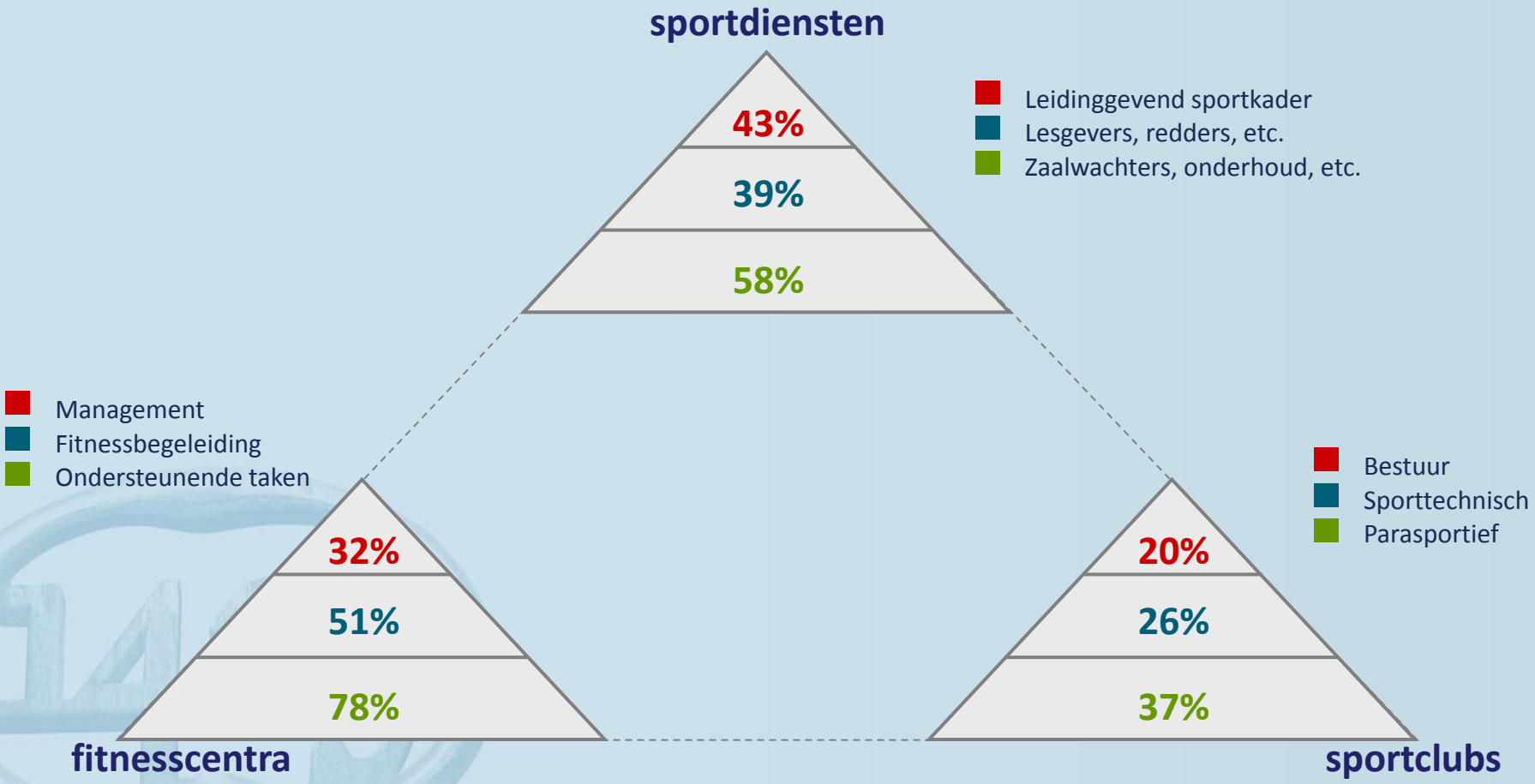
	aantal	per 100 000 inwoners
aanbieders	23 861	387,2
vrijwilligers	417 000	6 767,3

Bronnen: Scheerder et al. (2010), Vos & Scheerder (2010), Vos e.a. (in review)

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Gelijkenissen en verschillen

Human resources - gender

Bronnen: Scheerder & Vos (2009), Vos & Scheerder (in voorbereiding)

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Gelijkenissen en verschillen

Gebruikers (aanbodbenadering)

Samenstelling van het ledenbestand, in percentages

	sportclubs	fitnesscentra
geslacht		
mannen	66,4	48,4
vrouwen	33,6	51,6
leeftijd		
min 18-jarigen	33,0	15,6
19-34-jarigen	23,5	35,5
35-54-jarigen	27,2	34,7
55-plussers	16,3	14,2

Bronnen: Scheerder & Vos (2010a, 2010b)

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Gelijkenissen en verschillen

Gebruikers (aanbodbenadering)

Specifiek sportaanbod, in percentages

	sportclubs	fitnesscentra	sportdiensten
specifiek aanbod voor jongeren	37,4	27,4	94,4
specifiek aanbod voor senioren	21,0	54,7	88,8
specifiek aanbod voor personen met een handicap	7,8	niet bevraagd	43,8
specifiek aanbod voor personen van vreemde origine	7,0	niet bevraagd	12,4

Bronnen: Scheerder & Vos (2010a, 2010b, 2011)

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Gelijkenissen en verschillen

Gebruikers (vraagbenadering)

Resultaten van binaire logistische regressieanalyses op basis van PAS09 (Scheerder e.a., 2011)

	sportclub	commerciële sportcontext (i.e. fitnesscentrum)
Intercept	-	-
Leeftijdscategorie		
14-17 j.		
18-34 j.		
55-64 j.		-
65+		-
35-54 j. (ref.)		
Geslacht		
Man	+	-
Vrouw (ref.)		
Taakinhoud		
Niet-werkend		
Gepensioneerd		
Studie: sociaal-cultureel		
Studie: economisch-technisch		
Job: vorming/onderwijs/mensen helpen	-	
Job: management + creatief		
Job: routinewerk (ref.)		
Sociaal netwerk		
5 tot 9 mensen	+	
10 of meer mensen	+	
0 tot 4 mensen (ref.)		
Inkomen		
Moeilijk rondkomen	-	
Makkelijk rondkomen		
Tussenin rondkomen (ref.)		

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Gelijkenissen en verschillen

Gebruikers (vraagbenadering)

Resultaten van binaire logistische regressieanalyses op basis van PAS09 (Scheerder e.a., 2011)

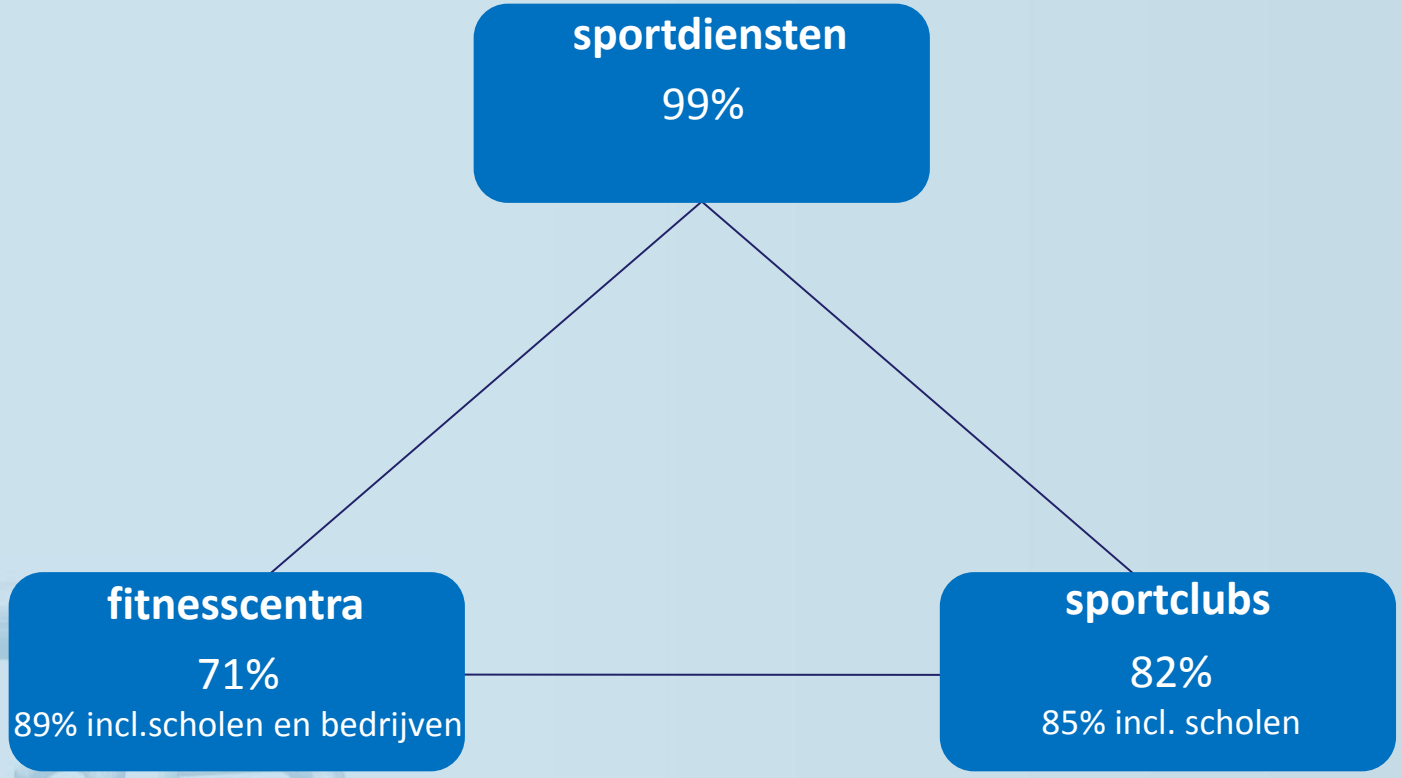
	sportclub	commerciële sportcontext (i.e. fitnesscentrum)
Mediavoorkeur		
Populair		
Kritisch	-	
Gemiddeld (ref.)		
Sportparticipatie ouders		
Één van beide ouders		
Beide ouders	+	
Geen van beide ouders (ref.)		
Sport vroeger		
Sport maar geen clubsport		-
Clubsport	+	
Geen sport (ref.)		
Frequentie van sportbeoefening		
Frequent	+	
Zeer frequent	+	
Incidenteel (ref.)		
$n_{gewogen}$	1 950	1 950
Nagelkerke R^2	0,258	0,137
Δ-2LL	2 002,09 ($p < .001$)	878,58 ($p < .001$)

Geen significante effecten voor diploma, gezinsstatus, woonplaats en SES-ouders

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Interorganisationele verhoudingen

Interorganisationele samenwerkingsverbanden

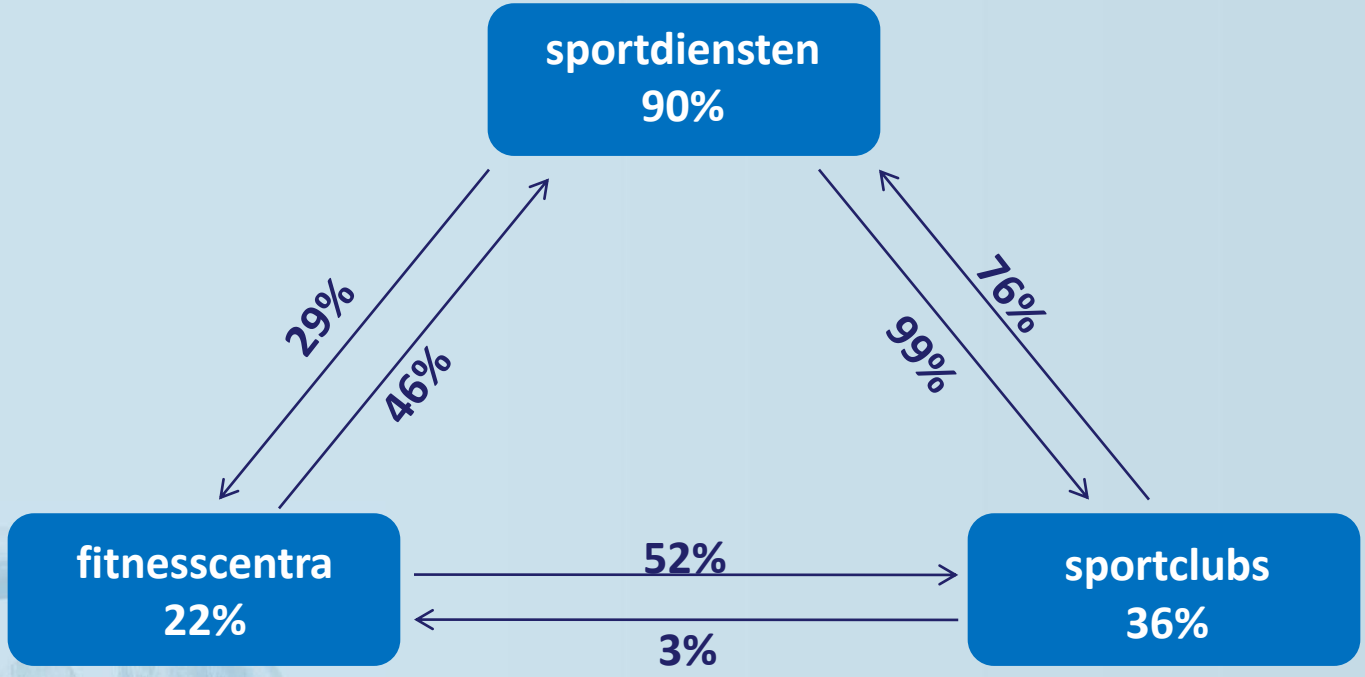

Bronnen: Scheerder & Vos (2010a, 2010b, 2011)

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Interorganisationele verhoudingen

Interorganisationele samenwerkingsverbanden

Bronnen: Scheerder & Vos (2010a, 2010b, 2011)

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Interorganisationele verhoudingen

Aard van de interorganisationele samenwerkingsverbanden (top drie)

van\met	sportclubs	fitnesscentra	sportdiensten
sportclubs	opzetten van evenementen uitwisselen van ervaringen beschikbaar stellen van infrastructuur	gebruik van infrastructuur voordelige tarieven voor clubleden begeleiding door fitnessbegeleiders	promotie via de gemeente uitwisselen van ervaringen opzetten van activiteiten
fitnesscentra	gebruik van infrastructuur voordelige tarieven voor clubleden begeleiding door fitnessbegeleiders	uitwisselen van ervaringen uitwisselen van begeleiders gezamenlijke promotie	gebruik van accommodatie promotie via de gemeente opzetten van activiteiten
sportdiensten	beschikbaar stellen van accommodatie financiële ondersteuning gezamenlijke promotie	gebruik van accommodatie opzetten van activiteiten gezamenlijke promotie	opzetten van evenementen gezamenlijke vormingsmomenten opzetten van activiteiten

Bronnen: Scheerder & Vos (2010a, 2010b, 2011)

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven

Tot slot

- Evolutie van de sportvraag en het sportaanbod
- Van monopolie tot een veelheid van aanbieders (overheid-markt-middenveld)
- Toegenomen populariteit van recreatieve sportactiviteiten
- Sportaanbieders verschillen in onder meer
  - → ontstaansgeschiedenis
  - → organisatiestructuur
  - → visie & aanpak
  - → publiek
- Samenwerkingsverbanden blijven beperkt (for-profit > non-profit)
- Samenbrengen van complementaire competenties biedt garanties voor een maximale invulling van het Sport voor Allen-beleid
- Lokale overheden hebben een rol als facilitator en stimulator van samenwerking tussen non-profit en for-profit sportaanbieders

© S. Vos & J. Scheerder, Afdeling Sociale Kinesiologie & Sportmanagement, K.U.Leuven